

Zájezdy: I. Divadlo Olomouc - Lod' komediantů, účast 50 obyvatel - poř. OB a Jednota. II. Divadlo pro škol. mládež v Zábřehu, 47 dětí - poř. ZDŠ. III. Janáčkovovo divadlo v Brně, účast 50 - poř. JZD Rozvoj. IV. Zájezd na veletrh Liberec, Drážďany, Mišeň v NDR - poř. JZD Rozvoj. Těchto zájezdů jsem se také zúčastnila. V Drážďanech bylo ještě mnoho rozbitých domů, uměleckých památek a kostelů, které jsou a budou v takovém stavu uchovány jako historická vzpomínka na drážďanský nálet v době II. světové války. Trosky těchto staveb nebudou odstraněny, jsou ponechány jako výstraha pro budoucí generace. V Drážďanech jsme navštívili galerii obrazů a v Mišni výstavu světoznámého mišenského porcelánu. Zájezd byl čtyřdenní.

Turistika: Akce „100 jarních kilometrů“, průměrná účast 30 dětí ZDŠ a 10 dospělých. Radhošť a Lipová byly trasy na dva dny. Děti velmi rády se těchto vycházek účastní. Vedoucí toho kroužku je obětavá a zkušená J. Rabenseifnerová. K 25. výročí sjednocené tělovýchovy byl v červnu sportovní den. Na Mezinárodní den dětí uspořádáno bylo sportovní utkání Základní devítileté školy Rájec se žáky z Ráječka, účast 90 žáků. V červnu také žáci zdejší školy uskutečnili jeden den stanování na „Junáckém“ u lesa. Stanovalo 47 dětí pod vedením řed. školy J. Sigmunda a soud. učitelky Laštůvkové.

Taneční kroužek OB navštěvuje 12 členů ze svazu mládeže. Vedoucí kroužku je J. Hrubý. Výtvarný kroužek: do okresní soutěže se zapojilo 10 žáků.

Taneční zábavy	Pořadatelé
I. Společenský ples	SČPO, SRPŠ-ZDŠ, účast 200
II. Společenský ples	SČPO, účast 200
III. Dětský maskární ples	SČPO, účast 350
IV. Pouťová zábava	SČPO, účast 500
V. Karneval	SČPO, účast 1 500
VI. Hodová zábava	SČPO, účast 300
VII. Kateřinská zábava	SČZ

Filmové představení. Promítáno bylo: leden-duben, říjen-prosinec 30 filmů. Pro mládež 1x týdně, účast celkem 1 806 dětí i dospělých. Také se promítalo při schůzích a spol. organizacích. Pořadatelem těchto akcí je OB. Akcí celkem 37, účast 6 934.

Budovatelská činnost MNV.

Svaz socialistické mládeže v Rájci byl založen 30. 11. 1973. Předsedkyně ČSM je V. Smékalová, zástupce předsedy je Fr. Hroch.

Sbor požární ochrany, kulturní a jiné akce. V letošním roce mohou se požárníci

hodnotit velmi dobře. Pracovali úspěšně a to proto, že se rozhodli splnit závazek, který si vytyčili na výroční členské schůzi. Socialistický závazek byl zaměřen na počest 50. výročí založení SSSR a 25. výročí Vítězného února. Tento závazek čestně splnili. Bylo provedeno 125 prohlídek v obytných budovách a dvou malých provozovnách. Protipožární

prevence je důležitý úkol. Bylo provedeno 16 praktických a 3 teoretická cvičení. Družstvo zapojilo se do několika soutěží v rámci okresu a v poslední soutěži zvítězili. Jsou držitelé poháru MV Hoštejn. Maskární ples pořádali 10. února. 4. března byl dětský maskární ples, který je oblíben jak

	Hodnota díla	Finanční náklad	Brigádnické hodiny
Chodníky k čekárnám	102 000 Kčs	87 000 Kčs	1 500 hodin
Klubovna ČSPO	262 000 Kčs	192 000 Kčs	4 000 hodin
Potok – regulace	210 000 Kčs	150 000 Kčs	1 500 hodin
Zeleň na vesnici, šatna, Sokol, opravy v ZDŠ a MŠ	30 000 Kčs	15 000 Kčs	500 hodin
Jiné opravy v obci	60 000 Kčs	45 000 Kčs	1 000 hodin

u dětí, tak i u dospělých. Dne 16. června opět pořádali tradiční letní karneval a pouťovou zábavu u „sv. Antonička“ pod lesem. V letošním roce tato pouť nebyla uspořádána jako v minulých letech. Průvod s hudbou z vesnice se žádný nekonal, nepřišel ani kněz a pobožnost u „sv. Antonička“ žádná nebyla. Přišlo mnoho lidí, rodáků rájeckých a známých z celého okolí. Pod lesem hrála hudba, požárníci připravili chutné makrely, párky, občerstvení. Děti rovněž měly o zábavu postaráno na kolotoči a houpačkách. Počasí jim přálo. Splněné závazky sborem požárníků: Od samého jara se letos pracovalo na stavbě u lesa, neboť tato stavba podle plánu musela být ukončena v roce 1974 v červnu. Na této stavbě pomáhali důchodci i nečleni požárního sboru, kteří mají velkou zásluhu na tom, že stavba až na malé práce je hotová. Jsou to následující důchodci F. Vašíček st., H. Pěnička, J. Pěnička, J. Ptáček, J. Puchr, J. Portyš, J. Loučný, K. Rotter, Fr. Hrubý, J. Fišnar. Předseda Fer. Vašíček a organizační referent J. Žák měli celou tu stavbu na starosti. Byl to úkol, který velkou obětavostí byl zvládnut. Všechno se udělalo, sehnalo, a to proto, že byla dobrá spolupráce s MNV a předsedou Z. Šrotem, neb to byla od něho velká pomoc. Co to bylo žádostí jak o materiál, o dopravu, co to bylo obcházení z úřadu na úřad. Za tuto oběť buď mu a všem, kteří se na tak velké akci podíleli vzdán dík. Místní národní výbor organisoval národní směny na zvelebení obce, i tam pracovali členové požárníků. Dle tohoto zápisu je zřejmá velká obětavost požárnického sboru. Buď jim všem vzdán dík za tu velkou práci na zkrášlení naší obce. Požární sbor ku dnešnímu dni má 71 členů registrovaných.

Svaz čes. social. žen. Naše ženy jsou také zapojeny do všech akcí, které se v naší obci uskutečnily. Vždy ochotně přiloží ruku k dílu. V tomto roce bylo 6 členských schůzí. Pořádaly Mikulášskou zábavu ve zvalské sokolovně. S výsledkem byly spokojeny. Každoročně dávají přestárlym ženám jako pozornost na MDŽ bonboniéru a kytičku. Staré babičky to potěší. Letos nezapomněly na narozeniny žen vysokého věku. A. Dražná - 85 roků, M. Goldová - 80 roků, A. Smékalová - 80 roků, Bron. Valouchová - 85 roků. Všem se šlo popřát a dána jim byla malá pozornost. Rovněž se starají o vysázené růže na návsi, aby naše vesnice se všem líbila.

Knihovna. Knihy se půjčují v zimních měsících, a to pravidelně každou neděli dopoledne. Vypůjčených knih bylo 2 400. Knihy půjčuje dlouholetý knihovník A. Štrampach.

Osvětová beseda (OB) společně se školou a kulturní komisí v Rájci zajišťuje politickovýchovné vzdělávací akce, a to jak pro mládež také i pro dospělé občany. Byly pořádány i cestopisné přednášky pro dospívající mládež. Výchovné přednášky pro rodiče, lékařské přednášky pro dospívající mládež. OB spolu se základní devítiletou školou a mateřskou školkou připravuje kulturní akce, zajišťuje program ke všem významným a památným dnům v roce. Inventář OB byl do této knihy zapsán v minulém roce. V inventáři letos není žádná změna.

Základní devítiletá škola 1.-5. ročník v Rájci. Údaje za ZDŠ 1.-5. roč. v Rájci na kalen. rok 1973. Školní rok 1972-73. Slavnostního zahájení se zúčastnil zástupce krajského národ. výboru soud. Šmíd ze Zábřehu, předseda rodičovského sdružení místní školy, předseda KSČ J. Novotný, před. NF H. Karafiát, předseda MNV Zd. Šrot, ČSZ V. Hrubá a za škol. a kulturní komisí V. Planičková a maminky prvňáčků. Projev přednesl s. J. Sigmund, ředitel školy. Zhodnotil dosažené výsledky na úseku výchovně vzdělávacím a úkoly na školní rok 1972-73. Žáky pozdravili všichni zástupci. Školní rok byl zahájen. Oslavy, kterých se zúčastnila školní mládež: 25. výročí února, MDŽ, 9. květen, 55. výročí VŘSR a 50. výročí vzniku SSSR. Oslavy byly konány v kulturní místnosti. Zúčastnilo se mnoho občanů. Děti recitovaly básně a zpívaly písně. 12 pionýrů skládalo pionýrský slib. Nacvičovala soud. učitelka Laštůvková a z mateřské školky děti se soud. učit. Nevtipovou. Slavnost vyzněla ke všeobecnému uspokojení. Kroužek výtvarný na škole pracoval 1x týdně pod vedením soud. učit. Laštůvkové. 1. června se uskutečnila tělovýchovná slavnost. Dále proběhla návštěva dvou divad. představení v Zábřehu. V učitelském sboru nedošlo k žádným změnám. V 1. třídě (I. a II. roč.) vyučoval s. Jaros. Sigmund

a v 2. třídě (III., IV. a V. roč.) s. J. Laštůvková. V mateřské školce ředitelka Umlaufová se s. učitelkou Nevtipovou. Děti ve školce mají celodenní stravování. Pro děti ZDŠ se podává oběd v kulturní místnosti.

Zdravotní stav na škole. V měsíci říjnu měla karanténu s. uč. Laštůvková se svým synem Petrem, žákem I. roč., pro výskyt žloutenky v rodině (manžel). Po dobu nepřítomnosti vyučovala soud. učitelka B. Pospíšilová, důchodkyně z Leštiny. V listopadu onemocněla žloutenkou žákyně I. ročnicku. Všichni žáci i personál byli očkováni proti žloutence. U jiných žáků se neprojevila.

Oprava školy. Žáci při národní směně pracovali na úpravě hřiště kolem školy a kolem památníku v parčíku. Byla provedena vnitřní úprava šatny na hřišti a byla vymalována. V době prázdnin p. V. Jányš natřel nová okna v kotelně a okna v šatně. Pionýrská organizace pracovala pravidelně v pátek od 17. hod., vedoucí pionýrů je L. Nevtipová. V. Sigmundová vede mladší oddíl pionýrů. Oddíl starších pionýrů vede VI. Smékalová a A. Nováková. Pomůcky a učebny jsou zapůjčeny školou.

Tělovýchova. Pro zlepšení tělovýchovy bylo zakoupeno pomůcek za 1 500 Kčs. 12 žáků je zapojeno v turistickém oddíle, jejímž vedoucím je J. Rabenseifnerová. 12 žáků je zapojeno v oddíle kopané, vedoucí oddílu je s. učitel J. Sigmund, který věnuje opravdu mnoho volného času pro naši mládež. V měsíci květnu žáci naší školy s Lidovou milicí Perly provedli branné cvičení u lesa. Žáci velmi úspěšně reprezentovali naši školu na zimních a letních soutěžích mezi školami v okrese. Žákyně J. Minářová, M. Štrampachová a Z. Jarmarová probojovaly se až do okresního kola v Šumperku a umístily se následovně: v zimní soutěži J. Minářová na I. místě, M. Štrampachová na II. místě, Z. Jarmarová na III. místě. Škola byla v zimní soutěži vyhodnocena na II. místě mezi všemi školami pro 1.-5. roč. v okrese za Skaličkou a dostala peněžitou odměnu na nákup potřeb pro tělovýchovu. Svaz rodičů a přátel školy pracoval v tomto složení. Předseda Jos. Novotný, jednatel J. Portyš, pokladník K. Mareš. Člen výboru Mir. Sultus, VI. Fojt, M. Johnová. Akce pomoc SRPŠ: vypomohli na sportovním odpoledni, finančně vypomohli na vánoční nadílku a jednodenní stanování.

Řízení školy. Provedeno podle celoročního plánu. Škola za své dobré výsledky v práci a aktivitu obdržela v březnu krajské uznání odboru školství v Ostravě 2 000 Kčs na zakoupení školních potřeb. Čestné uznání předal řediteli školy soud. inspektor Fr. Jurásek. Spolupráce s MNV, NF, PO a SRPŠ byla velmi úspěšná. Musím do této knihy poznamenat, že naše škola je teď velmi krásná.

Počet žáků: I. třída: 1. ročník - 10 žáků (5 chlapců, 5 dívek), 2. ročník - 9 žáků (5 chlapců, 4 dívky) celkem 19 žáků. II. třída: 3. ročník - 9 žáků (4 chlapci, 5 dívek), 4. ročník - 9 žáků (8 chlapců, 1 dívka), 5. ročník - 7 žáků (6 chlapců, 1 dívka) celkem 25 žáků.

Prospěch. Prospělo všech 44 žáků. 7 žáků bude od 1. 9. navštěvovat 6. třídu II. stupně základní devítileté školy v Zábřehu. Ve školním roce 1972-73 nebyla snížena známka z chování. V 5. roč. prospělo 7 žáků a 3 žáci prospěli s vyznamenáním.

V naší obci jsou dvě politické strany: Komunistická strana československá, předsedou je soud. J. Novotný, místopř. K. Ignác, jednatel J. Svačina. Počet členů 16. Československá strana lidová - předsedou je R. Šebesta, místopředseda P. Bartoš, jednatel J. Domluvil. Členů 20.

Zemědělství JZD Rozvoj. Rostlinná výroba. V minulém roce docílilo JZD Rozvoj v hospodaření velmi dobrých výsledků. Plán v rostlinné výrobě byl překročen o 6,4 %, t.j. o 1 428 000 Kčs více než stanovil plán. Za dva roky společného hospodaření tohoto ekonomického celku vzrostla hrubá výroba rostlin. Produkce o 16,5 %. Obilovin se sklídilo o 47 vagonů více, než stanovil plán. Sklídilo se celkem 651 vagonů. Sklízelo se jen kombajny. Ozimé řepky bylo dosaženo 22,4 q na 1 ha. Přesto, že pro pěstování cukrovky nebyly během roku vhodné klimatické podmínky, bylo docíleno velmi dobrého průměrného hekt. výnosu - 402 q. Proti plánu se sklídilo o 7 516 q více. Poměrně velké sucho v letních měsících záporně ovlivnilo výnos píce a kukuřice na siláž. Na horkovzdušných sušárnách, které jsou v Lukavici, se usušilo 436 vagonů úsušku. Je to nejvyšší výkon v historii našich sušáren.

Živočišná výroba. V živočišné výrobě plán výroby mléka 4 196 000 l byl překročen o 108 000 l. Ve výrobě masa hovězího plán nebyl splněn. Na tento plán chybělo vyrobít 170 q masa. Ve výrobě vepřového masa byl plán splněn. Od prasnice bylo odchováno 10 433 kusů selat, což je o 693 kusů více, než stanovil plán v průběhu. V průměru od jedné prasnice bylo odebráno 18,10 ks selat.

Dodávka. S dodávkovými úkoly u všech druhů živočišných výrobků se vypořádali úspěšně. Jatečného skotu dodali navíc 349 q, vepřového masa o 619 q více. Navíc dodali mléka 117 000 litrů. Celkové tržby u živočišné výroby byly překročeny o 1 241 000 Kčs.

JZD - farma Rájec (ukazatelé za rok 1973). Počet krav - 196 kusů, narozeno telat 189 kusů. Počet prasnic - 52 kusů, počet narozených selat 902 ks. Počet odchovaných selat 835, odchovaných na prasnici 16,5. Výroba mléka 595 263 l, dodáno mléka 554 520 l. Dodávka na kus a den 7,73 l mléka. Výroba 8,29 l. Výroba mléka na krávu za 1 rok 3,026 l. Ženy rájecké farmy se zúčastnily v JZD Rozvoj soutěže v dojení. Ženy horního kravína byly na prvním místě. Byly odměněny dárkovým košem. Farmářem v místním JZD je J. Kruš. Také v tomto roce všechny louky byly provozovány a na místo trávy byla zasetá kukuřice na krmění a na siláž a další plodiny - cukrovka, brambory a nejvíc se seje pšenice. V Rájci je také přidružená výroba JZD. Dříve tam byla dílna, opravovaly se tam stroje, traktory. Nyní v této dílně je výroba radiátorových článků na ústřední topení. V tomto roce se naposledy hospodařilo se záhumnou. V roce 1974 budou naturálie odprodány za velkovýrobní cenu. Pracovníci rostlinné a živočišné výroby mohou si koupit až 10 q obilí pšenice, 1 q za 137 Kčs. Důchodci pouze 5 q a jiné naturálie si mohou také koupit. Cena zemědělských výrobků státem určená: pšenice 1 q za 137 Kčs, ječmen 1 q za 85 Kčs, oves 1 q za 95 Kčs, brambory konsumní 1 q za 46 Kčs, sele 1 kg za 22 Kčs, jateční prase 1 kg za 10,50 Kčs.

Krácení naturálních požitků. Družstevníkům, kteří vlastní ornou půdu, se za každý ar krátí nárok na naturálie o 40 kg obilí. Každé rodině družstevníků nepočítá se výměra sadu 10 arů. Přesahuje-li výměra nad 10 arů, může družstevník buď začlenit toto do družstevních honů, neb nabídnout plochu na výstavbu rod. domků, nemůže-li bude mu krácen nárok na odprodej naturálií za každý ar větší zahrady, 1 ar o 20 kg. Odejde-li člen JZD bez jejich souhlasu do zaměstnání mimo JZD, ztrácí trvale nárok na naturální požitky. Družstevník si může odkoupit od JZD vykrmené prase (do 150 kg) za státem určenou cenu při snížení naturálií o 6 q obilí. Odebere-li družstevní brambory, přepočítávají se na obilí v poměru 4:1. Zapsáno do této knihy podle vydaného „Zpravodaje“ v Dubicku za rok 1973 a rozhodnutí platí v roce 1974.

Mechanizace a automatizace v našem zemědělství. Opsáno z týdeníku „Naše slovo“ týdeník OV KSČ a ONV Šumperk. Velký pokrok byl udělán za poslední léta v zemědělství. Dnes si již nedovedeme představit žně bez kombajnů, které přímo hltají lány pšenice, žita a ječmene. A bez nakladačů, traktorů a dalších výkonných strojů. Při žních pracovníci se řídí heslem „Ani zrno na zmar“. Proto je také žádoucí, aby seskládně obilí bylo kvalitní. V posledních letech se začaly po celé republice budovat obilní sila, která jsou zárukou pro nejkvalitnější uskladnění obilí. Dvě taková sila máme v Zábřehu. Jedno silo, do kterého je možno uskladnit 2 100 vagonů obilí, obsluhuje pouze jeden pracovník. Všechno je zde zautomatizováno a zmechanizováno. Uskladnění tak velkého množství obilí provádí pracovník pomocí ovládacího panelu. Obilí se vyklopí z nákladního auta nebo vagonu do příjmového koše a pak již začnou pracovat stroje. Pracovník si zvolí příjmovou cestu do některé buňky - jedno

silo má těchto buněk 24 a vejde se do nich až 100 vagonů obilí - pouhým stisknutím určitých tlačítek na ovládacím pultě nastane práce pro transportéry, elevátory, radlery a jiné mechanismy, které dopraví obilí příjmovými cestami do určité buňky. Výkon je obdivuhodný, neboť každé silo může za hodinu uskladnit 6 vagónů obilí, aniž by se jej dotkla lidská ruka. Vedle sil v Zábřehu se buduje moderní mlýnská a výrobní krmiv, která má být hotová do konce II. čtvrtletí r. 1974. Zde se má vyprodukovat 100 metrů kvalitního krmiva a tato výroba bude moci bez námahy zásobovat nejen okolí Dubicka, Chromče a Jinde, ale bude vyrábět i do zásoby. K těmto silům byla v letošním roce dokončena železniční vlečka, která odbočuje za sázavským mostem z vitošovské dráhy. Při této příležitosti nutno zmínit, že vlaky do obilního sila začaly jezdit v tomto roce.

Kulturní akce pořádané JZD Rozvoj. Kulturní komise se v roce 1973 sešla 10x na svých schůzích. Na své první schůzce vypracovala plán činnosti v souladu rozpočtu. Rekreačních poukazů obdrželo 17 družstevníků. Výherní - rekreace do Bulharska a do Rumunska. Dva učni dostali příspěvek na lyžařský kurz. Pořádáno bylo několik zájezdů do divadel: do Brna, Olomouce, a zakoupeno 32 vstupenek do Severomor. divadla v Šumperku. Zájezdy: pětidenní zájezd do Maďarska, čtyřdenní do sev. Čech, jednodenní do Mikulova na vinobraní. 31. 8. byla konána pololetní členská schůze spojená s dožínkovou zábavou. Na celostátní dožínky do Olomouce bylo vypraveno z družstva šest autobusů. Na dětskou rekreaci se přihlásilo 17 dětí. Byl dán příspěvek šesti vojákům v základní vojenské službě u příležitosti přísahy. Na výroční členské schůzi byly rozdány pro ženy k MDŽ dárky. Členům, kteří odcházejí do důchodu a bezplatným dárcům krve byly předány upomínkové dary. Byla projednána činnost souboru Lukavan. Všem školám byl dán příspěvek na pořádání oslav Mezinárodního dne dětí. Kulturním referentem JZD je oblíbený rájecký občan S. Nevtipa.

Svaz čes. včelařů. V Rájci pracuje sedm organizovaných včelařů. Dlouholetý zkušený včelař je Ant. John. Vlastní 48 včelstev. Snůška medu byla průměrně na jedno včelstvo 9-10 kg medu. Byl pořádán zájezd včelařů z okolí Zábřehu, kterého se včelaři z Rájce zúčastnili. Zájezd byl spojen s exkurzí v Žulové. Správa lesů - mnoho včelstev, o které se stará zkušený včelař Králíček, dal včelařům zkušené rady o dobrém chovu včelstva. Další prohlídka včelstva byla v Javorníku. Při této příležitosti navštívili zámek v Javorníku.

Počasí během ročního období. Leden. Na Nový rok bylo -3 °C až -5 °C. V poledne bylo krásně teplo, slunce hřálo jako na jaře. Sníh téměř žádný nebyl, jen na poli byl ten, který začátkem prosince napadal. Třikrátová zima se pohybovala kolem -5 °C. Únor byl celkem teplý +6 °C až +7 °C tepla. Jen na horách bylo trochu sněhu. Lyžaři si ani neužili zimy. Březen. Do 8. března nebyly žádné mrazy. Jednou hřmýlo 19. března, 21. března bylo +15 °C až +19 °C tepla. Noci byly chladné. Červen byl teplý a slunný. Červenec proměnlivý, někdy vedro a hned následovalo ochlazení, +12 °C až +15 °C tepla. Pršelo téměř denně, takže obilí polehlo. První krásný den byl 30. července. Srpen. Od 5. srpna byl celý měsíc bez deště, takže žně dobře skončily. Byla velká vedra až +39 °C. Zář. Bylo krásné počasí, ale opět velká vedra jako v srpnu. Od 5. srpna bez deště až do 24. září, a to pršelo vydatně celý den. Deště byla velká potřeba, zem byla rozpraskaná, vyprahlá, velké sucho. Lidé nesklízeli otavu, protože uschla ve stoje, nebylo čím krmit dobytek. Během měsíce září se vyskytlo teplo +40 °C. Říjen. Téměř celý měsíc bylo bez deště, za to první mraz nás velmi brzy překvapil, a to 11. října. Před našimi hody všechna krása v zahrádkách byla zničena. Následovalo oteplení. Následkem velkého sucha lidé ve studnách neměli vodu. V listopadu se ochladilo a 11. listopadu přijel sv. Martin na bílém koni. Napadl první sníh. Po oteplení sníh roztál. Prosinec. Napadlo sněhu, že silničním pluhem byl odstraňován. Sníh potrvál až do Vánoc. Bylo -20 °C zimy. Koncem prosince se oteplilo na +6 °C tepla. Na Štědrý den ani památky po sněhu, bylo jak na jaře.

Veřejný život v naší obci. V letošním roce se celkem žádný velký úraz nestal. Žádná zákeřná nemoc neohrozila našim občanům, až na nepatrný výskyt žloutenky (dvě děti a jeden dospělý člověk). V naší obci kupodivu nikdo nezemřel. Občané jsou celkem spokojeni, poněvadž v naší vlasti je velká životní úroveň, jak po stránce hmotné, tak i kulturní. V naší obci vlastní třicet tři občanů osob. automobil. 24. března vypukl požár u Jos. Smitala v 7:30 hodin večer. Udil maso, které se chytlo a hořelo. Plameny vysoko šlehaly. Udírna byla sice za stavením, ale nebezpečí ohně hrozilo sousedům. Požární sbory velmi rychle zasáhly. Místní sbor zasáhl okamžitě a během 30 minut přijely na pomoc požární sbory ze Zábřehu a Šumperka. Požár byl uhašen a mimo udírny s masem nic neshořelo.

Padesáté výročí kněžství oslavil děkan P. Fr. Kolaja. Ve zvolské farnosti působil 40 roků a čtyřicet roků byl učitelem náboženství ve škole v naší obci. Narodil se 6. prosince 1897 v Milovicích na Slovácku. Za jeho působení byl opraven kostel zvenčí, v kostele byla položena nová dlažba a elektrické vedení dáno do zdi. Zakoupily se dva křišťálové lustry. Ze staré farské stodoly se postavila budova, která sloužila občanům na promítání kina. Byl všemi lidmi oblíben.

Závěrem bych chtěla podotknout, že bylo mnoho vykonáno během tohoto roku pro zlepšení životního prostředí v naší obci. O to se zasloužil MNV v čele s předsedou Z. Šrotem, který se velmi obětavě zapojil nejen, že se o všechno staral, a i manuálně pracoval. Do budoucna nás čeká ještě mnoho práce, věříme, bude-li spolupráce s MNV, občany a organizacemi alespoň taková, jako byla v tomto roce, podaří se MNV splnit všechny vytyčené úkoly, které byly dány do volebního programu.

Hodnocení práce MNV a složek v Rájci r. 1945-1973. Zrádné vydání našich zemí hitlerovským fašistům v roce 1938, šestiletá okupace a druhá světová válka uzavírají období buržoazního panství v naší vlasti. Rokem 1945 se zahajuje nová etapa v historii našich národů. Pracující lid neuznával nikdy Mnichov, bojoval proti okupantům v ilegality v zahraničním odboji, ve slovenském povstání a v pražském květnovém povstání. Sovětská armáda osvobodila Československý stát, který nastoupil cestu k budování socialismu. Dochází k ústupu Němců z Československa, potrestání zrádců a kolaborantů. Buržoazie ztrácí vedoucí pozici politickou a hospodářskou. Budování socialismu je provázáno stále se zostřujícím třídním bojem. V únoru 1948 se vytvářejí předpoklady k urychlenému vybudování socialismu v naší vlasti. Uplynulých 25 let od osvobození ČSR bylo ve znamení budování lepšího a spokojenějšího života pro všechny lid tohoto státu.

Rok 1945 přináší změny v řízení státu, v řízení a spravování měst a vesnic. Ve městech a na vesnicích jsou zřizovány městské NV a MNV. Dnem 8. květen 1945 byla osvobozena naše obec a již následující dny vytvořil J. Planička prozatímní MNV z těchto občanů, kteří byli v odbojové organizaci: J. Urban - předseda MNV, členové MNV - Jakeš V., Bartoň F., Koruna F., Hrubý F. Během května bylo do kanceláře svoláno několik schůzí za účelem voleb nových členů do rady MNV. Členové prozatímního MNV: předseda - J. Urban, členové - J. Planička, F. Vašíček, O. Zlámal, P. Bartoš, A. Štrampach, Jakša V., Balderman B., F. Hrubý, J. Jányš, A. Balcárek. Po roce 1945 byly povoleny zákonem čtyři politické strany. Byla to strana komunistická, sociálně-demokratická, lidová a národně socialistická. Po volbách do národních výborů, které se konaly v květnu 1946, bylo MNV realizováno podle počtu hlasů jednotlivých politických stran. Na základě výsledků voleb byl zvolený nový MNV: předseda - J. Balcárek, místopředseda - J. Smékal, členové rady - H. Karafiát, A. Štrampach, J. Urban. Dne 1. září 1946 byl ustanoven v Rájci řídicím učitelem J. Kácel, druhou učitelkou silou byla Bl. Pospíšilová. MNV za pomoci občanů usiloval o zvelebení obce a jejího prostředí. Byla provedena regulace potoku od silničního mostu přes celý „horní konec“. Podél potoku byla vysázena alej.

Vlivem únorových událostí v r. 1948 došlo ke změnám ve vedení naší obce. Za vedení H. Borochovského, zástupce KSČ, byl ustanoven MNV-NF. Předsedou tohoto akčního výboru byl zvolen H. Borochovský, členové (zástupci jednotlivých složek). Tento akční výbor měl za úkol sestavit nový MNV, který by pracoval v novém duchu daném únorovými změnami ve vládě a řízení státu. Zvolený nový MNV: předseda - I. Karafiát, místopředseda - J. Urban. V červnu odstoupili, neboť byli odvoláni z MNV: Ig. Karafiát, Jos. Puchr, A. Štrampach, Vl. Poštulka, O. Šafář. Novým předsedou MNV byl zvolen Jos. Macháček, člen KSČ. Ze zdravotních důvodů odstoupil tajemník MNV J. Minář a jeho funkci převzal A. Štrampach. V r. 1949 vysázena byla kolem potoku alej červených hlohů. Skupina ČSM před školní budovou zasadila ozdobný smrk. V tomto roce nastoupil stát cestu k socialistické vesnici.

Jsou zakládána JZD. V naší obci bylo založeno JZD jedno z prvních na zábřežském okrese. Předsedkyní byla zvolena paní V. Planičková. V témže roce byla slavnostně otevřena družstevní prádelna u Fer. Neubaera. Dne 24. ledna byla dána do provozu veřejná telefonní hovorna v budově MNV. Předsedové JZD, kteří se v této funkci vystřídalí od založení družstva, byli: V. Planičková, J. Hegr, J. Svačina, J. Urban, F. Hýbner, J. Domluvil, J. Žák z Kolšova, J. Kruš. V roce 1950 se o správu obce staral patnáctičlenný výbor za předsedy Jos. Macháčka. Byla zřízena autobusová linka Mohelnice-Zábřeh na Mor., sloužící pro dopravu žáků do středních škol. V březnu zakoupilo místní JZD první traktor. Před školní budovou byl v roce 1951 zbudovaný drátěný plot. Spojení autobusové dopravy se zlepšilo, a to zavedením druhé linky. V tomto roce postavilo JZD nový kravín a po žních byla provedena hospodářsko-technická úprava půdy, byly vytvořeny hony.

V roce 1952 byl předsedou MNV J. Svačina. Novým činitelem v lidosprávě jsou tajemníci MNV, kteří zastávají důležitou politickou funkci. V naší obci byl ustanovený tajemník F. Polášek ze Skaličky.

V roce 1953 byla opět změna v řízení MNV. Předseda MNV J. Svačina zastával současně dvě funkce, a to předsedu MNV a předsedu JZD. Z časové zaneprázdněnosti vzdal se předsedy MNV. Novým předsedou se stal I. Karafiát, tajemníkem - A. Štrampach. Další změny ve složení MNV nenastaly.

V tomto roce byl ustanoven výbor žen. Předsedkyní výboru byla zvolena paní Macháčková. V tomto roce dochází k provedení měnové reformy a ke zrušení potravinových lístků. Od 1. ledna 1953 byla uzavřena místní rolnická mlékárna.

Rok 1954 je rokem voleb do národních výborů. Předseda - I. Karafiát, tajemník A. Štrampach. Nově zvolený MNV má snahu provádět úpravy na zlepšení životního prostředí v obci, chybí však podpora občanů. Členka MNV E. Ptáčková za pomoci členů ČSM a jiných dobrovolníků vysázela podél potoka na návsi cypřiše, chvojky a jalovce. Na „horním konci“ vesnice postavilo JZD novou drůbežárnu. JZD vyplácelo na jednotku 26 Kčs v penězích a 8,65 Kčs v naturáliích.

V roce 1955 byl vyčištěn potok, kolem hřiště vysázeno 42 stromů. Vysazovali: Em. Ptáčková a J. Vykydal. JZD začalo se stavbou přípravných krmiv. MNV za předsedy I. Karafiáta snaží se pracovat podle směrnic strany a vlády.

V roce 1956 byla provedena oprava poškozených cest. Práce, přestože jsou placené, se zúčastnilo málo občanů.

V únoru 1960 je v provozu samoobsluha prodejny Jednoty. Svépomocí občanů byl vyčištěn rybník. Byla provedena dobrovolná sbírka mezi občany na zajištění finanční úhrady při opravě zvonice. Po zřízení nového okr. Šumperk byla prodloužena autobusová linka Loštice-Zábřeh-Šumperk. V JZD pracovalo 34 mužů, 67 žen, celkem 101 osob. Hodnota pracovní jednotky byla v penězích 20 Kčs a v naturáliích 4,35 Kčs. V JZD je nedostatek stálých pracovníků, zejména mladých mužů. Svaz požárníků zakoupil televizor, který byl k dispozici pro společné poslechy.

V roce 1962 byla předsedkyní výboru žen zvolena V. Hrubá, předseda JZD - J. Urban, předseda MNV - Ig. Karafiát. Předseda MNV Ig. Karafiát odstoupuje ze zdravotních důvodů z funkce MNV. Téhož dne na plenární schůzi MNV zvolen J. Portyš ml., tajemník MNV Vlad. Čulík z Leštiny, v této funkci nepracoval do konce roku (odešel na studie). Novým tajemníkem se stal J. Svačina. V akci se pokračovalo na přestavbě hasičské zbrojnice. Z přízemního skladiště byla vystavena jednopatrová budova se dvěma místnostmi. JZD vybudovalo velkou porodnici pro prasnice, a to vlastní stavební četou. 20. 8. 1962 tragicky zahynul předseda JZD J. Urban. Na zdejší škole byla provedena výměna šesti oken (ze dvora).

Rok 1963. Politický život byl ovlivněn důležitým usnesením ÚV KSČ. V obci byla konána veřejná schůze a bylo občanům navrženo 20 návrhů na zlepšení hospod. řízení. Dobrou činnost vykazoval požární sbor za předsedy Frant. Bartoše, velitele Zd. Šrota a jednatele A. Štrampacha. Předsedou JZD je zvolený Fr. Hýbner. Celkem možno říci, že o veřejný život je malý zájem, vedoucí funkce se těžko obsazuje a práce v obci spočívá na několika málo obětavých lidech. Za obětavé práce činovníků místního požárního sboru byla dokončena přestavba požární zbrojnice. Výbor žen se postaral o úpravu na návsi u zbrojnice. Celé prostranství bylo zoráno a zaseto trávnickem. Uprostřed byl vysázen květinový záhon s chodníky. Pro přestárlé občany bylo zakoupeno 10 laviček. V ZDŠ byl proveden nátěr oken a dveří, v říjnu byla slavnostně předána opravená požární zbrojnice. Bylo uskutečněno požárníky ukázkové cvičení. MNV dbal o zvelebení obce a finanční potřeby v rámci rozpočtu podporoval každý podnik, který přinášel dobro pro všechno obyvatelstvo v naší obci. V roce 1963 si požární jednotka velmi dobře vedla po stránce technického výcviku pod vedením předsedy Frant. Bartoše a velitele Zd. Šrota. Dostali se do krajské soutěže. Také výbor žen pokračoval v úpravě a zvelebení obce. Byl upraven terén před zbrojnicí a byly zde vysázeny růže. Před školní budovou byl taktéž terén upraven. Zasetá tráva, vysázeny růže, MNV zakoupil další lavičky, přispěl finančně i na zbudování studně na hřišti a zakoupení desek na zhotovení mantinelu. Byla upravena cesta k „Antoníčku“.

Rok 1964. Po uplynutí volebního období byly konány přípravy volebního zastoupení do MNV. Zájem o členství v MNV mezi kandidáty nebyl, a tak byli navštěvováni občané dvojicemi a přesvědčováni o nutnosti kandidovat do MNV. Zvolen V. Enter předsedou, J. Svačina tajemník, ve funkci výboru žen je ponechána V. Hrubá. V r. 1964 byla provedena úprava místního hostince u Neubaerů. Bylo započato se stavbou šaten na hřišti. Do zimního období se podařilo postavit část budovy (hrubá stavba). JZD vybudovalo mostní váhu. Na výroční schůzi JZD byl zvolen předsedou J. Domluvil.

V roce 1965 bylo vzpomenu 20. výročí osvobození ČSR. Oslavy se konaly na sále Jednoty. Předsedou MNV byla zhodnocena práce MNV a všech složek za uplynulých 20 let. Slavnost byla skončena vystoupením estrádního souboru Jiskra z podniku Hedva Zábřeh. Vyvrcholením byla celostátní spartakiáda v Praze, kde cvičilo též pět žen ze Sokola Rájec. V tomto roce bylo opět zbudováno kluziště TJ Sokol. Terén byl na hřišti urovnán, bylo zakoupeno čerpadlo, zavedena elektr. instalace. Při výkopových pracích se nejvíce na této akci podíleli Fr. Hrubý a M. Hrubý.